

VERENIGINGSNIEUWS

JAARVERSLAG 1995 VAN HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG

INLEIDING

In het vorige jaarverslag werd geconstateerd dat het Natuurhistorisch Genootschap in toenemende mate optreedt als projectbureau voor het organiseren en uitvoeren van onderzoeksactiviteiten op het gebied van natuur. Deze trend heeft zich in het afgelopen jaar onverminderd voortgezet. Dat blijkt onder meer uit een toename van de totale exploitatie van 172.000 gulden in 1994 naar 314.000 gulden in 1995. De toename is voornamelijk te danken aan het groeiende aantal projecten waarvoor subsidies en andere bijdragen van derden werden verkregen. Deze ontwikkeling is op zich positief, maar leidt tevens tot een steeds grotere belasting van veel verenigingsleden die zich moeten inspannen om alle projecten tot een goed einde te brengen. Tevens is er sprake van een toename van de financiële risico's. Voor het bestuur is dit een reden om zich te bezinnen op de noodzaak om de organisatie van het projectwerk in een andere vorm te gieten. Maar het belangrijkste doel van het Genootschap is en blijft het bevorderen van natuuronderzoek door vrijwilligers en publiceren van de resultaten daarvan.

Het voorliggende jaarverslag geeft een beeld van alle activiteiten en de ontwikkelingen binnen de vereniging gedurende het jaar 1995.

BESTUUR

Het algemeen bestuur vergaderde vier keer en het dagelijks bestuur kwam acht keer bij elkaar. De bestuursvergaderingen vonden plaats in Roermond. Er waren twee algemene ledenvergaderingen. De eerste vond plaats in Roermond, de tweede werd georganiseerd in samenwerking met de Kring Venray.

De samenstelling van het bestuur onderging ingrijpende wijzigingen. Als nieuwe bestuursleden werden benoemd H. Gilissen, G. van der Mast, J. Hermans, E. Gubbels en A. Heijnen. Bestuurslid S. van Beek trad op eigen verzoek af in de loop van het verslagjaar. P. Thomas werd benoemd tot nieuw lid van het dagelijks bestuur. Voorzitter T. Lenders trad af op 9 maart en werd door de algemene le-

denvergadering op 27 maart herkozen voor een nieuwe periode van drie jaar.

Op 31 december was de samenstelling van het bestuur als volgt.

<i>T. Lenders</i>	voorzitter
<i>R. Akkermans</i>	vice-voorzitter
<i>H. Schmitz</i>	algemeen secretaris
<i>H. van der Weijden</i>	penningmeester
<i>P. Thomas</i>	lid dagelijks bestuur
<i>C. Adams-Kaasta</i>	lid algemeen bestuur
<i>L. Allemeersch</i>	lid algemeen bestuur
<i>L. Hensels</i>	lid algemeen bestuur
<i>J. Teeuwen</i>	lid algemeen bestuur
<i>H. Gilissen</i>	lid algemeen bestuur
<i>G. van der Mast</i>	lid algemeen bestuur
<i>J. Hermans</i>	lid algemeen bestuur
<i>A. Heijnen</i>	lid algemeen bestuur
<i>E. Gubbels</i>	lid algemeen bestuur

De belangrijkste bestuurlijke aandachtspunten waren in 1995 de financiële situatie van de vereniging en de verdere uitbouw van de uitwisseling van waarnemingsgegevens met andere provinciale en landelijke organisaties.

ORGANISATIE

Het ledenbestand vertoonde een geringe afname, van 1174 naar 1132. Het aantal kringen en studiegroepen bleef gelijk. De kringen en studiegroepen zijn het kloppende hart van de organisatie. Ze waren zoals gebruikelijk actief op vele terreinen en organiseerden lezingen, excursies en onderzoeksactiviteiten. Het voert in dit kader te ver om daarvan een volledig beeld te schetsen. Veel van de elders in dit jaarverslag beschreven projecten kwamen tot stand op initiatief van diverse studiegroepen van het Genootschap.

Het periodiek overleg tussen alle geledingen van het Genootschap vond zoals gebruikelijk twee keer in Maastricht plaats. Dit overleg heeft voor de vereniging een belangrijke functie, zoals telkens weer blijkt uit de grote opkomst.

In november vond overleg plaats tussen het dagelijks bestuur en de redactie van het Maandblad. Besloten werd om dit afstemmingsoverleg een structureel karakter te geven en in de toekomst jaarlijks minstens een keer te laten plaats vinden.

Evenals in de voorgaande jaren draaide de vereniging voornamelijk op de welhaast onbegrensde inzet van vele vrijwilligers in alle geledingen van de organisatie. Bijzonder ver-

melding daarbij verdienen M. Lenders voor haar werk ten behoeve van het Publicatiebureau, L. Thissen die de ledenadministratie voerde en A. Duysters die gedurende een dag per week op het Genootschapskantoor in Maastricht administratieve werkzaamheden verrichtte.

B. Graatsma was dagelijks werkzaam op het Genootschapskantoor en vervulde onder meer de functie van ambtelijk secretaris. Zijn hoofdtaak was het verrichten van onderzoek voor het project historische referentie natuur in Zuid-Limburg. Het inleencontract voor banenpooler R. Steverink werd verlengd. Hij werkte onder meer als redactie-assistent.

MAANDBLAD EN PUBLICATIES

In het verslagjaar verschenen zoals gebruikelijk elf afleveringen van het Natuurhistorisch Maandblad, grotendeels gevuld met bijdragen van eigen leden.

De vaste oplage werd verhoogd naar 1500 nummers per editie.

Er verschenen twee themanummers. Het februari-nummer telde 40 pagina's en was gewijd aan de Mosasaurus. Het juni/juliummer ging over natuurontwikkeling in het zuidelijk Maasdal. Dit nummer telde 70 pagina's en was gedeeltelijk in kleurendruk uitgevoerd.

De samenstelling van de redactie bleef ongewijzigd in het verslagjaar en was als volgt.

<i>J. van der Coelen</i>	hoofredacteur
<i>B. Graatsma</i>	hoofredacteur
<i>F. Dingemans-Bakels</i>	lid
<i>D. de Graaf</i>	lid
<i>J. Hermans</i>	lid
<i>H. Hillegers</i>	lid
<i>M. Lejeune</i>	lid
<i>T. Mulder</i>	lid
<i>R. Steverink</i>	redactie-assistent

Voor het maandelijks verzendklaar maken van het blad zorgden de verenigingsleden J. Cobben, R. Steverink, W. Ogg en A. Duysters. Voor de engelstalige samenvattingen van alle artikelen in het blad tekende J. Klerkx.

Via de Stichting Natuurpublicaties in Limburg verscheen een uitzonderlijk boekwerk over bremrapen. In de fraai vormgegeven en in kleur uitgevoerde publicatie van de hand van verenigingslid C. Kreutz worden alle brem-

raapsoorten van Noord- en Midden-Europa uitvoering beschreven en afgebeeld.

Samen met de gemeente Maastricht werd een gids voor een stadsecologische rondwandeling gepubliceerd onder de titel *Leven de muren*. De auteur van deze gids is B. Graatsma.

In de serie Rapporten van het Natuurhistorisch Genootschap verschenen vier publicaties: een jaarverslag over 1994 van de Vogelwerkgroep De Haeselaar, een overzicht van alle artikelen over reptielen, amfibieën en zoogdieren in Genootschapspublicaties, het rapport *Herpetologische waarnemingen in Noord- en Midden-Limburg* (verslag van een gezamenlijk studieweekend van de Herpetologische Studiegroep en RAVON) en tenslotte het rapport *Biotoopverbetering voor de Kamsalamander in het WCL-gebied Midden-Limburg*.

Enkele studiegroepen en de Kring Venlo gaven een eigen periodiek uit. Het betreft het kwartaalblad *Vrienden der Natuur* van de Kring Venlo, de SOK-Medelingen van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven en een mededelingblad voor de leden van de Paddestoelenstudiegroep.

Het tijdschrift *Limburgse Vogels* van de Vogelstudiegroep bleef verschijnen dankzij een aanzienlijke bijdrage van het Genootschap in de druk- en verzendkosten.

SAMENWERKING

Samenwerking met andere organisaties bleef hoog op de agenda staan, waarbij de aandacht zich vooral richtte op de verdere uitbouw van het uitwisselen van waarnemingsgegevens. Onder meer stelde het algemeen bestuur en model vast voor een overeenkomst voor het vastleggen van afspraken over dit onderwerp met landelijke particuliere gegevensleverende organisaties.

Met de Vlinderstichting werd overeenstemming bereikt over dit onderwerp. Het contract voor gegevensruil wordt begin 1996 ondertekend. Met RAVON en de VZZ vonden eerste besprekingen plaats om tot soortgelijke afspraken te komen.

De samenwerking op het gebied van gegevensruil met de stichting IKL werd gecontinueerd. Met de stichting het Limburgs Landschap werd in principe overeenstemming bereikt om op dezelfde basis te gaan samenwerken. Dat wil zeggen dat ook met deze organisatie een overeenkomst gesloten zal worden voor het uitwisselen van elkaars soortverspreidingsgegevens.

De contacten met de landelijke zusterorga-

nisatie KNNV werden onderhouden middels het gebruikelijke jaarlijkse overleg dat deze keer in Utrecht plaats vond.

De contacten met de Vlaamse zusterorganisatie LIKONA bleven intensief. Onder meer werd samenwerking gezocht voor het publiceren van een folder over de bedreigde Europese hamster.

Op initiatief van de Stichting Dassenwerkgroep Limburg vond overleg plaats over aansluiting van deze organisatie bij het Genootschap. Vooralsnog bleek het niet mogelijk om daarvoor een voor beide partijen bevredigende juridische constructie te bedenken. Met de Vogelwerkgroep Roerstreek vond eveneens overleg plaats over aansluiting. Hier werd wel overeenstemming bereikt. De werkgroep zal haar activiteiten in de toekomst ontplooiën onder de vlag van het Natuurhistorisch Genootschap in aansluiting bij de Vogelstudiegroep.

PROMOTIE EN PUBLICITEIT

Zoals gebruikelijk kreeg het Genootschap weer ruime aandacht van de media. Dit naar aanleiding projecten, publicaties en aansprekende activiteiten van studiegroepen en kringen. Het hamsterproject bijvoorbeeld kreeg opnieuw veel publiciteit. Onder meer heeft de Zoogdierenwerkgroep dit project gepresenteerd op het jaarlijkse publieksevenement Landschapsdoedag van de stichting IKL. Ook het publicatiebureau was hier vertegenwoordigd. Verder was het Genootschap op een stand vertegenwoordigd op een open dag van de Vereniging Natuurmonumenten. Met behulp van een bijdrage van het provinciebestuur kon een nieuwe wervende Genootschapsfolder worden geproduceerd. Die zal onder meer worden gebruikt voor een ledenwerfcampagne. Gelijktijdig met de folder kwam een meer uitgebreide informatiebrochure over de vereniging beschikbaar. Een bijzonder gebeurtenis die ook in de publieksmedia veel aandacht kreeg was de ont-hulling van de plafondschildering in de ontvangsthall van het Natuurhistorisch Museum Maastricht. Dit kunstwerk werd door het Genootschap aan het museum in bruikleen afgestaan om de nauwe banden tussen beide organisatie symbolisch te onderstrepen.

BELEIDSBEÏNVLOEDING

Het Genootschap was op vele fronten actief met het bijsturen en beïnvloeden van plannen en voornemens van de overheid en andere organisaties. Genootschapleden besteedden veel tijd aan reacties, bezwarenprocedures

en adviescommissies. Hierna volgt een opsomming van de meest in het oog springende zaken.

Er werd een uitgebreide schriftelijke reactie gegeven op het Voorontwerp beheers- en begrenzingsplan Midden-Limburg West (aanwijzing beheers- en reservaatgebieden ingevolge de relatienota). Deze actie leverde overigens geen resultaat op.

De procedure tegen de projectie van een industrieterrein op de Melickerheide in het Streekplan Noord- en Midden-Limburg werd voortgezet. De bezwaren tegen het ontwerpplan werden toegelicht op een hoorzitting en uiteindelijk werd bij de Raad van State een beroep schrift ingediend.

De Kring Venray heeft zich via overleg en lobbywerk met succes ingespannen om het gemeentelijke jacht- en bosbeleid meer in de richting van de natuurbescherming om te buigen.

Leden van de Kring Heerlen namen deel in een commissie ter voorbereiding van een gemeentelijk landschapsbeleidsplan voor Heerlen.

De Stichting Milieufederatie Limburg diende mede namens het Genootschap bezwaarschriften tegen de geplande aanleg van de Oostwestbaan op Maastricht Airport. Op dezelfde manier werd gezamenlijk gereageerd op het verharde van veldwegen in de gemeente Stramproy.

Verder heeft het Genootschap actief deelgenomen aan een gezamenlijke actie van de Limburgse natuur- en milieu-organisaties voor de directe verkiezingen van de waterschapsbesturen, die in 1995 voor het eerst plaats vonden.

PROJECTEN

Het project indexering Maandblad werd afgerond in het verslagjaar. Het resultaat is een volledige index in digitale vorm op alle artikelen die ooit in het Maandblad werden gepubliceerd.

Het hamsterproject nadert zijn afronding. Er werd aanvullend subsidie aangevraagd en verkregen voor de kosten van afwerking en presentatie van het rapport begin 1996 en voor het produceren van een folder en tentoonstellingspanelen voor voorlichtingsdoel-einden.

Het project herintroductie Jeneverbes werd in uitvoering genomen door het stekken en op kweek zetten van oorspronkelijk inheemse jeneverbesplanten. Te zijner tijd worden de opgekweekte planten uitgezet op geslechteerde plekken in Zuid-Limburg.

De voorbereiding van een atlas van de Zuid-Limburgse flora, met bijzondere nadruk op bedreigde soorten, stagneerde omdat het bewerken van de beschikbare gegevens meer tijd kostte dan was voorzien. Besloten werd om het project in de oorspronkelijke vorm voorlopig op te schorten en in plaats daarvan op korte termijn een eenvoudige verspreidingsatlas uit te brengen.

Een project van heel andere aard betrof de inrichting van het natuurgebied De Driestruik in de gemeente Roerdalen. Met behulp van een bijdrage in het kader van het Waardevol Cultuurlandschap (WCL) Midden-Limburg kon de Werkgroep Meinweg dit project uitvoeren.

Het onderzoeksproject historische referentie natuur in Zuid-Limburg werd voortgezet. Het doel is het ontsluiten van historisch bronnenmateriaal over met name bedreigde plantesoorten en biotopen.

In overleg met de Vlinderstudiegroep en De Vlinderstichting werd besloten om gezamenlijk een project te starten dat moet leiden tot de publicatie van een Limburgse vlinderatlas in het jaar 1998. Via een gerichte campagne zullen zoveel mogelijk vrijwillige waarnemers worden geworven in de hele provincie.

De gemeente Heel en de Waterleiding Maatschappij Limburg verstrekten aan het genootschap de opdracht om een beheersplan op te stellen voor de Beegderheide. Het benodigde inventarisatiewerk werd uitgevoerd door leden van diverse studiegroepen.

Een ander inventarisatieproject betrof het verzamelen van verspreidingsgegevens op drie terreinen van de Stichting het Limburgs Landschap. Dit project wordt begin 1996 afgerond met een eindrapportage. Daarna wordt beslist over een mogelijke uitbreiding van deze vorm van samenwerking.

De gemeente Maastricht gaf opnieuw opdracht voor de uitvoering van het project monitoring Hoge Fronten.

Samen met het Natuurhistorisch Museum Maastricht organiseerde het Genootschap de expositie Sprekend Duister over de Zuid-limburgse mergelgrotten.

Een bijzonder project was het internationale symposium dat de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven in Maastricht organiseerde in de week van 19 tot 25 augustus.

De vissenstudiegroep organiseerde in april met behulp van een bescheiden provinciale bijdrage een vissenstudieweekend dat veel nieuwe verspreidingsgegevens opleverde.

Met de gemeente Venlo en de Kring Venlo vonden voorbereidende besprekingen plaats voor een project dat moet leiden tot inventarisatie en het opstellen van een beheersplan voor de Groote Heide in Venlo.

Tenslotte vonden besprekingen plaats met Staatsbosbeheer over het uitvoeren van een uitgebreid onderzoek naar adders op de Meinweg.

GEGEVENSLEVERING

Het verzamelen, bewerken en beschikbaar stellen van waarnemingsgegevens blijft een kernactiviteit van het Genootschap. Het aantal opgeslagen waarnemingen in het centrale geautomatiseerde archief groeide van 280.000 naar bijna 500.000. Het Genootschap stelt deze gegevens om niet beschikbaar aan de Stichting Natuurpublicaties Limburg, die op haar beurt de gegevens tegen betaling levert aan belangstellenden. Na aftrek van de kosten komt de opbrengst beschikbaar voor de medefinanciering van publicaties. Diverse overheden, terreinbeheerders en adviesbureau's verstrekten in het verslagjaar acht leveringsopdrachten. Dat leverde een bedrag op van 17.450 gulden.

In toenemende mate stellen beheerders van natuur en landschap belang in gebiedsgerichte gegevenslevering en zijn ook bereid om daar een financiële tegemoetkoming tegenover te stellen. Dat gebeurde bij de al eerder genoemde inventarisatieprojecten voor de Beegderheide en drie terreinen van het Limburgs Landschap. Het inventarisatieproject voor de Groote Heide in Venlo zal op dezelfde leest worden geschoeid.

FINANCIËN

De totale exploitatiekosten bedroegen in 1995 bijna 318.000 gulden. De inkomsten waren navenant. Het boekjaar kon worden afgesloten met een voordelig saldo van ruim 900 gulden.

Toch heeft de financiële positie van de vereniging de nodige zorgen gebaard. In feite is er sprake van een structureel jaarlijks tekort, dat alleen dankzij aanvullende projectsubsidies aangevuld kon worden. Met de provincie heeft over dit probleem overleg plaats gevonden. Dat leidde tot een verhoging van de vaste jaarlijkse provinciale bijdrage met ingang van 1996. Daarnaast was het ook nodig om de contributie voor gewone leden te verhogen van f 37,50 naar f 40,- per jaar. Het

ziet er naar uit dat door deze ontwikkelingen weer een gezonde financiële basis onder de vereniging is gelegd.

Het drukken van het Maandblad inclusief de twee themanummers kostte 115.000 gulden. Het grootste deel van de exploitatielasten, ruim 119.000 gulden werd veroorzaakt door de uitvoering van de eerder beschreven projecten. Deze kosten werden gedekt door projectsubsidies en andere bijdragen van derden.

De belangrijkste inkomstenbronnen waren de vaste jaarlijkse bijdrage van de provincie (55.000 gulden) en de contributie van de leden (50.000 gulden).

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 27 MAART 1995

Algemeen

De vergadering vond plaats in het Cultureel Centrum de Oranjerie te Roermond. Er waren circa vijftientig leden aanwezig. Aansluitend aan de vergadering hield K. Kreutz een dialezing over bremsrupsen.

Verslag van vorige ledenvergaderingen

De verslagen van de ledenvergaderingen op 29 maart 1994 en 3 november 1994 worden ongewijzigd vastgesteld.

Jaarverslag en jaarrekening over 1994

Na een toelichting door de secretaris en de penningmeester worden de jaarrekening en het jaarverslag over 1994 vastgesteld.

Begroting voor 1995

De begroting voor 1995 wordt vastgesteld.

Verkiezing bestuursleden

Met algemene stemmen worden de volgende personen gekozen als lid van het algemeen bestuur: H. Gilissen, E. Gubbels, A. Heynen, J. Hermans en G. van der Mast. De aftredende bestuursleden R. Akkermans en H. Schmitz worden met algemene stemmen herkozen. Voor de vrijgekomen functie van voorzitter heeft zich slechts één kandidaat aangediend, T. Lenders. Hij wordt met algemene stemmen gekozen als voorzitter.

Rondvraag

De voorzitter bedankt de in de afgelopen periode afgetreden bestuursleden J. van der Coelen, T. Mulder, F. van Westreenen en F. Schepers voor hun bijzondere verdiensten voor de vereniging.